

P. 74. ll. 3-6.—रविमावसते &c. Conf. *Kāṭavema* रविमावसत इत्यादि । सतां सञ्जनानां क्रियायै अनुष्ठानाय रविं सूर्यमावसते संक्रामते । उपान्वध्यात् वस इति अभिकारस्य कर्मसंज्ञा । सुभया अमृतेन सुरान्देवान् पितॄन् पितृदेवताश्च तर्पयते प्रोणयते । निशि मूर्छतां प्रवर्धमानानां तमसां निहन्ते विनाशायित्रे । हरचूडानिहितात्मने हरस्य चूडायां मौलौ निहितः विन्यस्तः आत्मा मूर्तिः [यस्य] स तथोक्तः तस्मै ते तुभ्यं नमः ॥

Ranganātha : सतां साधूनां क्रियायै दार्शिकापिण्डापितृयज्ञादिक्रियाहेतवे.

रविमावसते सतां क्रियायै. Conf. *Aitareya Brāhmaṇa* : चन्द्रमा वा भमा-
वास्यायामादित्यमनुप्रविशति । सौन्तर्भावयते । तन्न निर्जानन्ति । Adh. 40. 5. Sacri-
fices are offered and certain Vedic rites are performed on the
amāvāsyā. The *amāvāsyā* or the night without any moon-light
is believed to take place because of the moon entering on that
day into the body of the sun (रविमावसते), which if he did not
do, there would be no *amāvāsyā* and consequently no performance
(क्रिया) of the sacred rites by the pious (सन्तः).

सुभया तर्पयते सुरान् पितॄंश्च, 'gratifying the Gods and the Manes
with nectar.' The Gods and the Fathers (souls of departed
ancestors) drink different parts of the moon and are thereby
gratified. That drinking is the cause of the gradual waning of
the moon from day to day. The *Mādhaviya Kālanirṇaya* has the
following : प्रथमां (scil. कलां) पिबते बह्विद्वितीयां पिबते रविः । विश्वे देवास्तृ-
तीयां तु चतुर्थीं सलिलाभिपः । पञ्चमीं तु वषट्कारः षष्ठीं पिबति वासवः । सप्तमीमृषयो
दिव्या अष्टमीमज एकपात् । नवमीं कृष्णपक्षस्य यमः प्राश्नाति वै कलाम् । दशमीं पिबते
वायुः पिबत्येकादशीमुमा । द्वादशीं पितरः सर्वे समं प्राश्नन्ति भागशः । त्रयोदशीं भना-
ध्यक्षः कुबेरः पिबते कलाम् । चतुर्दशीं पशुपतिः पञ्चदशीं प्रजापतिः । निःपीतः कलाव-
शेषश्चन्द्रमा न प्रकाशते । कला षोडशिका या तु अपः प्रविशते सदा । भमायां तु
सदा सोम ओषधीः प्रतिपद्यते । तमोषभिगतं गावः पिबन्त्यम्बुगतं च यत् । तत्क्षीरममृतं
भूत्वा मन्त्रपूतं द्विजातिभिः । हुतमग्निषु यज्ञेषु पुनराप्यायते शशी । दिनेदिने कलावृद्धिः
पौर्णमास्यां तु पूर्णता ॥ All this childish myth about the moon
being drank by the various gods &c., and thereby losing one
phase each day, and being again restored to his phases from
day to day in the bright fortnight through the oblations offer-
ed to Agni in sacrifices, owes its origin to the identification of